

I

(Teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2019/941

2019 m. birželio 5 d.

dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami į įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) elektros energijos sektorius Sąjungoje pertvarkomas iš esmės, siekiant labiau decentralizuoti rinkas, kuriose veiktų daugiau dalyvių, didinti energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalį ir geriau tarpusavyje sujungti sistemas. Todėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 ⁽⁴⁾ bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 ⁽⁵⁾ tikslas – atnaujinti teisinę sistemą, reglamentuojančią Sąjungos elektros energijos vidaus rinką, kad būtų užtikrintas optimalus rinkos ir tinklų veikimas, kuris būtų naudingas bendrovėms ir Sąjungos piliečiams. Šiuo reglamentu siekiama prisidėti prie energetikos sąjungos (energetinis saugumas, solidarumas, pasitikėjimas ir plataus užmojo klimato politika – neatskiriama šios sąjungos dalis) tikslų įgyvendinimo;
- (2) gerai veikiančios rinkos ir sistemos su tinkamomis elektros jungtimis – geriausia elektros energijos tiekimo saugumo garantija. Tačiau net jei rinkos ir sistemos veikia gerai ir yra tarpusavyje susietos, niekada negalima atmesti rizikos, kad elektros energijos sektoriuje gali įvykti krizė dėl stichinių ar kitokio pobūdžio nelaimių, pavyzdžiui, ekstremalių oro sąlygų, piktavališkų išpuolių ar kuro trūkumo. Elektros energijos sektoriaus krizių pasekmės dažnai gali būti jaučiamos ir kaimyninėse šalyse. Net vietos lygmeniu prasidėjusių tokių krizių poveikis gali greitai išplisti į kitas šalis. Kai kurios ekstremalios aplinkybės, pavyzdžiui, šalčiai, karščiai ar kibernetinės atakos, gali tuo pačiu metu paveikti ištisus regionus;

⁽¹⁾ OL C 288, 2017 8 31, p. 91.

⁽²⁾ OL C 342, 2017 10 12, p. 79.

⁽³⁾ 2019 m. kovo 26 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2019 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 54).

⁽⁵⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 125).

- (3) atsižvelgiant į tarpusavyje susijusias elektros energijos rinkas ir sistemas, elektros energijos sektoriaus krizių prevencijos ir valdymo negalima laikyti vien tik nacionaline užduotimi. Reikėtų geriau išnaudoti veiksmingesnių ir pigesnių priemonių, įgyvendinamų pasitelkiant regioninį bendradarbiavimą ir koordinavimą, potencialą. Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės ir kiti dalyviai galėtų veiksmingai bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu ir vadovaudamiesi didesnio skaidrumo, pasitikėjimo ir solidarumo tarp valstybių narių principais, reikalinga bendra taisyklių sistema ir geriau suderintos procedūros;
- (4) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2005/89/EB ⁽⁶⁾ nustatytos reikiamos priemonės, kurių valstybės narės privalo imtis, kad apskritai užtikrintų elektros energijos tiekimo saugumą. Tos direktyvos nuostatas, visų pirma nuostatas, susijusias su tuo, kaip turi būti organizuojamos elektros energijos rinkos, kad būtų užtikrinti pakankami pajėgumai, su tuo, kaip perdavimo sistemos operatoriai turi bendradarbiauti, kad būtų užtikrintas sistemos stabilumas, ir su užtikrinimu, kad bus sukurta tinkama infrastruktūra, didžia dalimi pakeitė vėlesni teisės aktai. Šiuo reglamentu sprendžiamas konkretus elektros energijos sektoriaus krizių prevencijos ir valdymo klausimas;
- (5) Komisijos reglamentai (ES) 2017/1485 ⁽⁷⁾ ir (ES) 2017/2196 ⁽⁸⁾ – išsamus taisyklių sąvadas, reglamentuojantis, kaip perdavimo sistemos operatoriai ir kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai turėtų veikti ir bendradarbiauti, kad užtikrintų sistemos saugumą. Tos techninės taisyklės turėtų užtikrinti, kad incidentai elektros energijos sektoriuje būtų veiksmingai šalinami eksploataavimo lygmeniu. Šiame reglamente daugiausia dėmesio skiriama elektros energijos sektoriaus krizėms, kurios yra didesnio masto ir turi didesnę poveikį. Jame nustatyta, ką valstybės narės turėtų daryti, kad užkirstų kelią tokioms krizėms, ir kokių priemonių jos gali imtis, jei vien sistemos eksploataavimo taisyklių nebepakaktų. Net ir elektros energijos sektoriaus krizių atveju reikėtų visiškai laikytis sistemos eksploataavimo taisyklių ir šis reglamentas turėtų atitikti Reglamentą (ES) 2017/2196;
- (6) šiame reglamente nustatoma bendra taisyklių, kaip užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, jai pasirengti ir ją valdyti, sistema, kurios pagalba pasirengimo etape ir per elektros energijos sektoriaus krizę atsiranda daugiau skaidrumo ir užtikrinama, kad būtų koordinuotai ir efektyviai imamasi priemonių. Tam valstybės narės turi bendradarbiauti regioniniu ir, jei taikytina, dvišaliu lygmeniu, vadovaudamosi solidarumo principu. Jame taip pat nustatoma sistema, kaip, pasitelkus Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupę (toliau – ECG), kuri buvo įsteigta 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimu ⁽⁹⁾ kaip forumas, kuriame galima keistis informacija ir skatinamas valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas, visų pirma elektros energijos tiekimo saugumo srityje. Valstybių narių bendradarbiavimu ir stebėsenos sistema siekiama užtikrinti geresnį pasirengimą valdyti riziką, kartu sumažinant sąnaudas. Šis reglamentas taip pat turėtų sustiprinti elektros energijos vidaus rinką, nes bus padidintas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas ir užkirstas kelias netinkamam valstybės kišimuisi elektros energijos sektoriaus krizių atveju, visų pirma vengiant netinkamo tarpvalstybinių srautų ir tarpzoninio perdavimo pralaidumo apribojimo, tokiu būdu sumažinant neigiamų padarinių išplitimo į kaimynines valstybes nares riziką;
- (7) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/1148 ⁽¹⁰⁾ nustatytos bendrosios tinklų ir informacinių sistemų saugumo taisyklės, o konkrečios kibernetinio saugumo taisyklės bus parengtos tinklo kodekse, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2019/943. Šiuo reglamentu papildoma Direktyva (ES) 2016/1148, užtikrinant, kad kibernetiniai incidentai būtų tinkamai pripažįstami kaip rizika ir kad priemonės, kurių imamasi jiems pašalinti, būtų tinkamai nurodytos pasirengimo valdyti riziką planuose;
- (8) Tarybos direktyvoje 2008/114/EB ⁽¹¹⁾ nustatytas procesas, kuriuo siekiama padidinti nustatytų ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, įskaitant tam tikrus elektros energijos infrastruktūros objektus, saugumą. Direktyva 2008/114/EB kartu su šiuo reglamentu padeda kurti visuotinę Sąjungos energetinio saugumo užtikrinimo koncepciją;

⁽⁶⁾ 2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/89/EB dėl priemonių siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą ir investicijas į infrastruktūrą (OL L 33, 2006 2 4, p. 22).

⁽⁷⁾ 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploataavimo gairės (OL L 220, 2017 8 25, p. 1).

⁽⁸⁾ 2017 m. lapkričio 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/2196 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi elektros sistemos avarių šalinimo ir veikimo atkūrimo reikalavimai (OL L 312, 2017 11 28, p. 54).

⁽⁹⁾ 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiama Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupė (OL C 353, 2012 11 17, p. 2).

⁽¹⁰⁾ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti (OL L 194, 2016 7 19, p. 1).

⁽¹¹⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo (OL L 345, 2008 12 23, p. 75).

- (9) Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1313/2013/ES ⁽¹²⁾ nustatyti reikalavimai valstybėms narėms kas trejus metus parengti rizikos vertinimą nacionaliniu lygiu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu, taip pat plėtoti ir tobulinti savo nelaimių rizikos valdymo planavimą nacionaliniu lygiu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu. Konkretūs šiame reglamente nustatyti rizikos prevencijos, pasirengimo jai ir planavimo veiksmai turėtų būti suderinami su platesnio masto daugelio pavojų nacionaliniais rizikos vertinimais, reikalaujama pagal Sprendimą Nr. 1313/2013/ES;
- (10) valstybės narės yra atsakingos už elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimą savo teritorijose, tačiau Komisija ir kiti Sąjungos subjektai taip pat bendrai atsako už elektros energijos tiekimo saugumą pagal savo atitinkamas veiklos ir kompetencijos sritis. Elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti reikalingas veiksmingas valstybių narių, Sąjungos institucijų, įstaigų, tarnybų ir agentūrų bei atitinkamų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas. Skirstymo sistemos operatoriai ir perdavimo sistemos operatoriai atlieka esminį vaidmenį užtikrinant saugią, patikimą ir veiksmingą elektros energijos sistemą pagal Direktyvos (ES) 2019/944 31 ir 40 straipsnius. Reguliavimo institucijos ir kitos atitinkamos nacionalinės institucijos taip pat atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant ir stebint elektros energijos tiekimo saugumą, vykdydamos joms skirtas užduotis pagal Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnį. Valstybės narės kaip vieną kompetentingą nacionalinę valdžios arba reguliavimo instituciją turėtų paskirti esamą arba naują subjektą, siekdamas užtikrinti skaidrų ir įtraukų visų susijusių subjektų dalyvavimą, veiksmingą pasirengimo valdyti riziką planų rengimą ir tinkamą jų įgyvendinimą, taip pat sudaryti geresnes sąlygas elektros energijos sektoriaus krizių prevencijai ir *ex-post* vertinimui bei su tuo susijusios informacijos mainams;
- (11) norint laikytis bendro požiūrio į elektros energijos sektoriaus krizių prevenciją ir valdymą, reikia bendro valstybių narių sutarimo dėl to, kas yra elektros energijos sektoriaus krizė. Visų pirma šis reglamentas turėtų palengvinti koordinavimą tarp valstybių narių nustatant padėtį, kuriai susidarius atsiranda arba yra neišvengiama potenciali didelio elektros energijos trūkumo arba negalėjimo tiekti jos vartotojams rizika. Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E) ir valstybės narės turėtų atitinkamai nustatyti konkrečius regioninius ir nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus. Tokiu požiūriu turėtų būti užtikrinama, kad būtų numatyti visi atitinkami elektros energijos sektoriaus krizių atvejai, atsižvelgiant į regioninius ir nacionalinius ypatumus, pavyzdžiui, elektros tinklo topologiją, elektros energijos rūšių derinį, gamybos ir vartojimo dydį ir gyventojų tankį;
- (12) norint laikytis bendro požiūrio į elektros energijos sektoriaus krizių prevenciją ir valdymą, taip pat reikia, kad nustatydamos riziką, susijusią su elektros energijos tiekimo saugumu, valstybės narės naudotų tuos pačius metodus ir apibrėžtis ir galėtų veiksmingai palyginti savo ir kaimyninių valstybių veiklą šioje srityje. Šiame reglamente nurodyti du rodikliai, naudojami elektros energijos tiekimo saugumui Sąjungoje stebėti: GWh per metus išreikšta numatyta energija, kuri nebuvo tiekama, ir numatomas apkrovos sumažėjimas, išreikštas valandomis per metus. Tie rodikliai yra dalis Europos išteklių adekvatumo vertinimo, kurį atlieka ENTSO-E pagal Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnį. ECG, remdamasi tų rodiklių rezultatais, turėtų nuolat vykdyti energijos tiekimo saugumo stebėseną. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER) taip pat turėtų naudoti tuos rodiklius, teikdama metines elektros energijos rinkos stebėjimo ataskaitas dėl valstybių narių veiklos elektros energijos tiekimo saugumo srityje rezultatų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/942 ⁽¹³⁾ 15 straipsnį;
- (13) siekiant užtikrinti tokį rizikos vertinimų suderinamumą, kad būtų stiprinamas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas esant elektros energijos sektoriaus krizei, reikia laikytis bendro požiūrio į rizikos scenarijų nustatymą. Todėl ENTSO-E, pasikonsultavęs su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, bendradarbiaudamas su ACER ir ECG, kurią sudaro tik valstybių narių atstovai, turėtų parengti ir atnaujinti bendrą rizikos nustatymo metodiką. ENTSO-E turėtų metodiką pasiūlyti, o ACER turėtų ją patvirtinti. Konsultuodamasi su ECG, ACER turėtų kuo labiau atsižvelgti į tos grupės nuomonę. ENTSO-E turėtų atnaujinti bendrą rizikos nustatymo metodiką, kai atsiranda svarbios naujos informacijos;
- (14) remdamasis bendra rizikos nustatymo metodika, ENTSO-E turėtų reguliariai rengti ir atnaujinti regioninius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus ir nustatyti kiekvienam regionui aktualiausią riziką, tokią kaip

⁽¹²⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (OL L 347, 2013 12 20, p. 924).

⁽¹³⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 22).

ekstremalios oro sąlygos, stichinės nelaimės, kuro trūkumas arba piktavališki išpuoliai. Nagrinėjant krizės dėl dujų trūkumo scenarijų, dujų tiekimo sutrikimo riziką reikėtų įvertinti remiantis dujų tiekimo ir infrastruktūros veikimo sutrikimo scenarijais, kuriuos Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G) parengė pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1938 ⁽¹⁴⁾ 7 straipsnį. ENTSO-E turėtų turėti galimybę su regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymu susijusias užduotis perduoti regioniniams koordinavimo centrams, įsteigtiems pagal Reglamento (ES) 2019/943 35 straipsnį. Tos perduotos užduotys turėtų būti atliekamos prižiūrint ENTSO-E. Valstybės narės turėtų remtis regioniniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais rengdamos ir atnaujindamos (paprastai kas ketverius metus) savo nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus. Tais scenarijais reikėtų remtis rengiant pasirengimo valdyti riziką planus. Nustatydamos riziką nacionaliniu lygmeniu, valstybės narės turėtų aprašyti bet kokią jų nustatytą riziką, susijusią su elektros energijos tiekimo saugumui svarbios infrastruktūros nuosavybės teisėmis, ir bet kokias priemones, kurių imamasi tai rizikai pašalinti, pvz., bendruosius arba sektoriaus investicijų tikrinimo teisės aktus, specialias tam tikrų akcininkų teises, kartu nurodydamos, kodėl jos mano, kad tokios priemonės yra būtinos ir proporcingos;

- (15) rizikos scenarijų nustatymas ir prevencinių, parengiamųjų priemonių bei padarinių mažinimo priemonių rengimas regioniniu lygmeniu turėtų būti labai naudingas užtikrinant tų priemonių veiksmingumą ir optimalų išteklių naudojimą. Be to, kai kyla vienalaikė elektros energijos sektoriaus krizė, koordinuotas ir iš anksto sutartas metodas užtikrintų nuoseklų reagavimą ir sumažintų neigiamų padarinių, kurių kaimyninėse šalyse gali turėti išimtinai nacionalinio lygmens priemonės, išplitimo riziką. Todėl šiame reglamente reikalaujama, kad valstybės narės bendradarbiautų regioniniu lygmeniu;
- (16) regioniniai koordinavimo centrai turėtų atlikti jiems pagal Reglamentą (ES) 2019/943 pavestas regioninės svarbos užduotis. Siekiant užtikrinti, kad jie galėtų veiksmingai atlikti jiems patikėtas užduotis ir veikti glaudžiai bendradarbiaudami su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis, kad būtų užkirstas kelias didesnio masto incidentams elektros energijos sektoriuje ir sušvelninti jų padariniai, regioninis bendradarbiavimas, kurio reikalaujama pagal šį reglamentą, turėtų būti grindžiamas regioninio bendradarbiavimo struktūromis, kurios naudojamos techniniu lygmeniu, būtent valstybių narių, kurios naudojasi tuo pačiu regioniniu koordinavimo centru, grupėmis. Todėl regioninių koordinavimo centrų geografiniai regionai yra svarbūs nustatant regioninius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus ir atliekant rizikos vertinimus. Tačiau valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė bendradarbiavimo dėl konkrečių regioninių priemonių tikslais sudaryti regionuose pogrupius, arba tuo tikslu bendradarbiauti esamuose regioninio bendradarbiavimo forumuose, kadangi techniniai pajėgumai teikti tarpusavio pagalbą elektros energijos sektoriaus krizės atveju yra esminis dalykas. Taip yra todėl, kad elektros energijos krizės metu nebūtina visos didesnio regiono valstybės narės galės tiekti elektros energiją kitai valstybei narei. Todėl nebūtina, kad visos regiono valstybės narės sudarytų regioninius susitarimus dėl konkrečių regioninių priemonių. Vietoj to, tokius susitarimus turėtų sudaryti tos valstybės narės, kurios turi techninių pajėgumų teikti viena kitai pagalbą;
- (17) Reglamentu (ES) 2019/943 nustatoma, kad reikia naudoti bendrą vidutinės trukmės ir ilgojo laikotarpio Europos išteklių adekvatumo vertinimo metodiką (nuo 10 metų į priekį iki vienu metų į priekį), kad būtų užtikrinta, jog valstybių narių sprendimai dėl galimų investavimo poreikių būtų priimami skaidriai ir remiantis bendrai sutartu pagrindu. Europos išteklių adekvatumo vertinimas atliekamas kitu tikslu nei trumpalaikio adekvatumo vertinimas, būtent sezoninis adekvatumo vertinimas (šeši mėnesiai į priekį) ir nuo kitos savaitės iki bent kitos dienos adekvatumo vertinimas, naudojamas galimoms su adekvatumu susijusioms problemoms trumpuoju laikotarpiu nustatyti. Kalbant apie trumpalaikio adekvatumo vertinimą, reikalingas bendras požiūris į tai, kaip nustatyti galimas su adekvatumu susijusias problemas. ENTSO-E turėtų rengti žiemos ir vasaros adekvatumo vertinimus, kad išpėtų valstybės nares ir perdavimo sistemos operatorius apie su elektros energijos tiekimo saugumu susijusią riziką, kuri gali kilti per kitus šešis mėnesius. Kad pagerintų tuos adekvatumo vertinimus, ENTSO-E, pasikonsultavęs su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir bendradarbiaudamas su ACER ir ECG, kurią sudaro tik valstybių narių atstovai, turėtų parengti bendrą tikimybinę tų adekvatumo vertinimų metodiką. ENTSO-E turėtų pasiūlyti tą metodiką ir jos atnaujinimus ACER, o ACER pasiūlymą ir atnaujinimus turėtų patvirtinti. Konsultuodamasi su ECG, ACER turi kuo labiau atsižvelgti į tos grupės pareikštas nuomones. ENTSO-E turėtų atnaujinti metodiką, kai atsiranda svarbios naujos informacijos. ENTSO-E turėtų turėti galimybę užduotis, susijusias su sezoniniais adekvatumo vertinimais, perduoti regioniniams koordinavimo centrams, o perduotos užduotys turėtų būti atliekamos prižiūrint ENTSO-E;

⁽¹⁴⁾ 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (OL L 280, 2017 10 28, p. 1).

- (18) perdavimo sistemos operatoriai, atlikdami bet kurios kitos rūšies trumpalaikės rizikos vertinimą, būtent Reglamente (ES) 2017/1485 numatytas nuo kitos savaitės iki bent kitos dienos gamybos adekvatumo prognozes, turėtų taikyti metodiką, pagal kurią buvo rengiami sezoniniai adekvatumo vertinimai;
- (19) siekiant užtikrinti bendrą požiūrį į elektros energijos sektoriaus krizių prevenciją ir valdymą, kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija turėtų parengti pasirengimo valdyti riziką planą, grindžiamą regioniniais ir nacionaliniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais. Kompetentingos institucijos turėtų konsultuotis su suinteresuotaisiais subjektais arba suinteresuotųjų grupių, pvz., gamintojų arba jų prekybos organizacijų ar skirstymo sistemos operatorių, atstovais, kai tai svarbu dėl elektros energijos sektoriaus krizės prevencijos ir jos valdymo. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų nuspręsti dėl tinkamos konsultacijų rengimo tvarkos. Pasirengimo valdyti riziką planuose turėtų būti aprašytos veiksmingos, proporcingos ir nediskriminacinės priemonės, tinkamos visiems nustatytiems elektros energijos sektoriaus krizės scenarijams. Reikėtų atsižvelgti į siūlomų paklausos ir pasiūlos valdymo priemonių poveikį aplinkai. Planais turėtų būti užtikrintas skaidrumas, ypač sąlygų, kuriomis galima taikyti ne rinkos priemonės elektros energijos sektoriaus krizėms sušvelninti. Visos numatomos ne rinkos priemonės turėtų atitikti šiame reglamente nustatytas taisykles. Pasirengimo valdyti riziką planai turėtų būti skelbiami viešai, kartu užtikrinant neskelbtinos informacijos konfidencialumą;
- (20) Pasirengimo valdyti riziką planuose turėtų būti nustatytos nacionalinės, regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės. Regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės yra visų pirma reikalingos susidarius vienalaikiai elektros energijos sektoriaus krizei, nes koordinuotas ir iš anksto sutartas metodas reikalingas siekiant užtikrinti nuoseklius veiksmus ir sumažinti neigiamų padarinių išplitimo riziką. Tuo tikslu kompetentingos institucijos, prieš priimdamos pasirengimo valdyti riziką planus, turėtų konsultuotis su susijusių valstybių narių kompetentingomis institucijomis. Susijusios valstybės narės yra tos valstybės narės, kurios galėtų patirti neigiamą šalutinį poveikį arba kitokį poveikį viena kitos elektros energijos sistemai, neatsižvelgiant į tai, ar tos valstybės narės yra tame pačiame regione ar yra tiesiogiai sujungtos. Planuose turėtų būti atsižvelgiama į atitinkamas nacionalines aplinkybes, įskaitant atokiausių regionų, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnyje, ir kai kurių izoliuotų mikrosistemų, kurios nėra sujungtos su nacionalinėmis perdavimo sistemomis, padėtį. Tuo atžvilgiu valstybės narės turėtų padaryti atitinkamas išvadas, kiek tai susiję su, be kita ko, šio reglamento nuostatomis dėl regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo ir regioninėmis bei dvišalėmis priemonėmis, kurios nustatytos pasirengimo valdyti riziką planuose, taip pat nuostatomis dėl pagalbos. Planuose turėtų būti aiškiai nustatyti kompetentingų institucijų vaidmenys ir atsakomybės sritys. Rengiant nacionalines priemones reikėtų visiškai atsižvelgti į regionines ir dvišales priemones, dėl kurių susitarta, ir reikėtų visapusiškai pasinaudoti regioninio bendradarbiavimo teikiamomis galimybėmis. Planai turėtų būti techninio ir operatyvinio pobūdžio, o jų paskirtis – padėti užkirsti kelią krizei elektros energijos sektoriuje arba neleisti jai plisti ir sušvelninti jos padarinius;
- (21) pasirengimo valdyti riziką planai turėtų būti reguliariai atnaujinami. Siekdamas užtikrinti, kad planai būtų atnaujinti ir veiksmingi, kiekvieno regiono valstybių narių kompetentingos institucijos, bendradarbiaudamos su perdavimo sistemos operatoriais ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, turėtų kas dvejus metus atlikti elektros energijos sektoriaus krizių modeliavimą, kad išbandytų jų tinkamumą;
- (22) šiame reglamente pateiktas šablonas skirtas tam, kad būtų lengviau parengti planus, suteikiant galimybę įtraukti papildomą su valstybe nare susijusią konkrečią informaciją. Šablonu taip pat siekiama sudaryti geresnes sąlygas konsultuotis su kitomis valstybėmis narėmis atitinkamame regione ir su ECG. Konsultuojantis regione ir su ECG turėtų būti užtikrinta, kad priemonės, kurių imtasi vienoje valstybėje narėje arba regione, nekeltų pavojaus kitų valstybių narių ar regionų elektros energijos tiekimo saugumui;
- (23) svarbu palengvinti valstybių narių bendradarbiavimą ir didinti skaidrumą tais atvejais, kai jos turi konkrečios, rimtos ir patikimos informacijos, kad gali įvykti elektros energijos sektoriaus krizė. Tokiomis aplinkybėmis susijusios valstybės narės turėtų nepagrįstai nedelsdamos informuoti Komisiją, kaimynines valstybes nares ir ECG, ir visų pirma pateikti informaciją apie elektros energijos tiekimo padėties pablogėjimo priežastis, planuojamas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, ir apie tai, ar gali reikėti pagalbos iš kitų valstybių narių;

- (24) susidarius elektros energijos sektoriaus krizei, keitimasis informacija yra būtinas, norint užtikrinti koordinuotus veiksmus ir tikslią pagalbą. Todėl šiuo reglamentu kompetentinga institucija įpareigojama nepagrįstai nedelsiant informuoti regiono valstybes nares, kaimynines valstybes nares ir Komisiją apie susidariusią elektros energijos sektoriaus krizę. Kompetentinga institucija taip pat turėtų pateikti informaciją apie krizės priežastis, planuojamas ar vykdomas priemones, kuriomis siekiama sušvelninti krizės padarinius, ir ar gali reikėti pagalbos iš kitų valstybių narių. Jei ta pagalba susijusi ne vien su elektros energijos tiekimo saugumu, taikytina teisine sistema turėtų išlikti Sąjungos civilinės saugos mechanizmas;
- (25) ištikus elektros energijos sektoriaus krizei, valstybės narės turėtų bendradarbiauti vadovaudamosi solidarumo principu. Be tos bendrosios taisyklės, turėtų būti numatyta tinkama nuostata, kad įvykus elektros energijos sektoriaus krizei valstybės narės galėtų viena kitai pasiūlyti pagalbą. Tokia pagalba turėtų būti pagrįsta sutartomis, suderintomis priemonėmis, nustatytomis pasirengimo valdyti riziką planuose. Pagal šį reglamentą valstybės narėms suteikiama didelė veiksmų laisvė tariantis dėl tokių suderintų priemonių turinio, taigi ir jų siūlomos pagalbos turinio. Valstybės narės turi priimti sprendimą ir susitarti dėl tokių suderintų priemonių, atsižvelgdamos į paklausą ir pasiūlą. Kartu šiuo reglamentu užtikrinama, kad sutartos pagalbos tikslu elektros energija būtų tiekama koordinuotai. Valstybės narės turėtų susitarti dėl būtinų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų, kad būtų įgyvendintos regioninės ir dvišalės priemonės, dėl kurių susitarta. Tose techninėse sąlygose valstybės narės turėtų nurodyti didžiausią tiekimos elektros energijos kiekį, kuris turėtų būti iš naujo įvertintas remiantis techninėmis galimybėmis tiekti elektros energiją, kai pagalbos paprašoma elektros energijos sektoriaus krizės metu. Vėliau valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių regioninėms ir dvišalėms priemonėms, dėl kurių susitarta, ir techninėms, teisinėms bei finansinėms sąlygoms įgyvendinti;
- (26) susitardamos dėl suderintų priemonių ir techninių, teisinių bei finansinių sąlygų ir kitaip įgyvendindamos nuostatas dėl pagalbos, valstybės narės turėtų atsižvelgti į socialinius ir ekonominius veiksnius, įskaitant Sąjungos piliečių saugumą, ir proporcingumą. Jos skatinamos dalytis geriausia praktika ir naudotis ECG kaip diskusijų platforma, kurioje būtų vykdoma nustatyti pagalbos, visų pirma susijusios su suderintomis priemonėmis, galimybes ir būtinas technines, teises bei finansines sąlygas, įskaitant teisingą kompensaciją. Komisija gali palengvinti regioninių ir dvišalių priemonių rengimą;
- (27) už pagal šį reglamentą valstybių narių viena kitai teikiamą pagalbą turėtų būti taikoma teisinga tarp valstybių narių sutarta kompensacija. Šiuo reglamentu nederinami visi tokios teisingos kompensacijos tarp valstybių narių aspektai. Todėl prieš suteikiant pagalbą valstybės narės turėtų susitarti dėl teisingos kompensacijos nuostatų. Pagalbos prašanti valstybė narė turėtų nedelsdama sumokėti tokią kompensaciją pagal teikiančiai valstybei narei arba užtikrinti, kad ji būtų nedelsiant sumokėta. Komisija turėtų pateikti neprivalomas gaires dėl pagrindinių teisingos kompensacijos elementų ir kitų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų elementų;
- (28) teikdamos pagalbą pagal šį reglamentą valstybės narės įgyvendina Sąjungos teisę, todėl privalo gerbti Sąjungos teisę garantuojamas pagrindines teises. Todėl teikiant tokią pagalbą, priklausomai nuo priemonių, dėl kurių valstybės narės susitarė, valstybei narei gali atsirasti pareiga sumokėti kompensaciją toms valstybėms narėms, kurioms jos priemonės turėjo poveikio. Todėl valstybės narės turėtų, jei būtina, užtikrinti, kad būtų nustatytos nacionalinės kompensavimo taisyklės, kurios atitiktų Sąjungos teisę, visų pirma pagrindines teises. Be to, pagalbą gaunančioji valstybė narė galiausiai turėtų padengti visas pagrįstas išlaidas, kurias kita valstybė narė patiria dėl pagal tokias nacionalines kompensavimo taisykles teikiamos pagalbos;
- (29) elektros energijos sektoriaus krizės atveju pagalba turėtų būti teikiama net jei valstybės narės dar nėra susitarusios dėl suderintų priemonių ir techninių, teisinių bei finansinių sąlygų, kaip reikalaujama šio reglamento nuostatose dėl pagalbos. Kad būtų galima esant tokiai padėčiai teikti pagalbą pagal šį reglamentą, valstybės narės turėtų susitarti dėl *ad hoc* priemonių ir sąlygų, kurie pakeistų trūkstamas suderintas priemones ir technines, teises ir finansines sąlygas;
- (30) šiame reglamente toks valstybių narių tarpusavio pagalbos mechanizmas nustatomas kaip priemonė užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei Sąjungoje arba jos padariniams sušvelninti. Todėl Komisija turėtų persvarstyti pagalbos mechanizmą, atsižvelgdama į patirtį, susijusią su jo veikimu ateityje, ir atitinkamais atvejais pasiūlyti jo pakeitimus;

- (31) šiuo reglamentu elektros energijos įmonėms ir vartotojams, susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, turėtų būti sudarytos sąlygos kuo ilgiau naudotis rinkos mechanizmais, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2019/943 ir Direktyvoje (ES) 2019/944. Vidaus rinką reglamentuojančių taisyklių ir sistemos eksploatavimo taisyklių reikėtų laikytis net susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms. Tokios taisyklės apima Reglamento (ES) 2017/1485 22 straipsnio 1 dalies i punktą ir Reglamento (ES) 2017/2196 35 straipsnį, kuriais reglamentuojamas sandorių apribojimas, tarpzoninio pralaidumo teikimo pralaidumui paskirstyti ribojimas arba grafikų teikimo ribojimas. Tai reiškia, kad ne rinkos priemonių, pavyzdžiui, priverstinio apkrovos atjungimo, arba papildomų atsargų tiekimo ne pagal įprasto rinkos veikimo principus, reikėtų imtis tik kraštutiniu atveju, kai išnaudotos visos rinkos teikiamos galimybės. Todėl priverstinis apkrovos atjungimas galėtų būti taikomas tik išnaudojus visas savanoriško apkrovos atjungimo galimybes. Be to, visos ne rinkos priemonės turėtų būti būtinos, proporcingos, nediskriminacinės ir laikinos;
- (32) siekiant užtikrinti skaidrumą po elektros energijos sektoriaus krizės, kompetentinga institucija, kuri paskelbė elektros energijos sektoriaus krizę, turėtų atlikti krizės ir jos poveikio *ex post* vertinimą. Atliekant tą vertinimą reikėtų atsižvelgti, be kita ko, į priemonių, kurių buvo imtasi, veiksmingumą ir proporcingumą, ir į jų ekonomines sąnaudas. Į tą vertinimą taip pat reikėtų įtraukti tarpvalstybinius aspektus, pavyzdžiui, priemonių poveikį kitoms valstybėms narėms ir iš jų valstybės narės, kuri paskelbė elektros energijos sektoriaus krizę, gautos pagalbos dydį;
- (33) skaidrumo prievolėmis turėtų būti užtikrinta, kad visos priemonės, kurių imamasi siekiant užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms arba jas valdyti, atitiktų vidaus rinkos taisyklės ir bendradarbiavimo bei solidarumo principus, kuriais pagrįsta energetikos sąjunga;
- (34) šiuo reglamentu sustiprinamas ECG vaidmuo. Ji turėtų vykdyti konkrečias užduotis, visų pirma susijusias su regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodikos ir trumpalaikio bei sezoninio adekvatumo vertinimo metodikos sukūrimu, taip pat susijusias su pasirengimo valdyti riziką planų rengimu, ir turėtų atlikti svarbų vaidmenį: stebėti valstybių narių veiklos energijos tiekimo saugumo srityje rezultatus ir jais remdamasi kurti geriausią praktiką;
- (35) elektros energijos sektoriaus krizė gali išplisti už Sąjungos ribų į Energijos bendrijos susitariančiųjų šalių teritoriją. Kaip Energijos bendrijos steigimo sutarties šalis Sąjunga turėtų dėti pastangas, kad ta Sutartis būtų iš dalies pakeista siekiant sukurti integruotą rinką ir bendrą reguliavimo erdvę nustatant tinkamą ir stabilią reguliavimo sistemą. Kad užtikrintų efektyvų krizių valdymą, Sąjunga turėtų glaudžiai bendradarbiauti su Energijos bendrijos susitariančiosiomis šalimis, kai bandoma užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, jai pasiruošti ir ją suvaldyti;
- (36) jeigu Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, valstybės narės ir jų kompetentingos bei reguliavimo institucijos arba bet kurios kitos įstaigos, subjektai ar asmenys gauna konfidencialią informaciją pagal šį reglamentą, jie turėtų užtikrinti tos informacijos konfidencialumą. Tuo tikslu konfidencialiai informacijai turėtų būti taikomos galiojančios Sąjungos ir nacionalinės taisyklės dėl konfidencialios informacijos tvarkymo ir procesų;
- (37) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. užtikrinti veiksmingiausią ir efektyviausią pasirengimą valdyti riziką Sąjungoje, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jo masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (38) šiuo metu Kipras yra vienintelė valstybė narė, kuri nėra tiesiogiai sujungta su kita valstybe nare. Dėl tam tikrų šio reglamento nuostatų reikėtų patikslinti, kad tol, kol tokia padėtis tęsiasi, tos nuostatos, t. y. nuostatos dėl regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo, dėl regioninių ir dvišalių priemonių, kurios nustatytos pasirengimo valdyti riziką planuose, ir dėl pagalbos, Kipro atžvilgiu netaikomos. Kipras ir kitos susijusios valstybės narės raginamos, padedant Komisijai, parengti alternatyvias priemones ir procedūras tose srityse, kurioms tos nuostatos taikomos, jei tokios alternatyvios priemonės ir procedūros neturi poveikio veiksmingam šio reglamento taikymui tarp kitų valstybių narių;

(39) Direktyva 2005/89/EB turėtų būti panaikinta,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

Šiame reglamente nustatomos valstybių narių bendradarbiavimo, kuriuo siekiama solidariai ir skaidriai užkirsti kelią krizėms elektros energijos sektoriuje, joms pasiruošti ir jas valdyti visiškai atsižvelgiant į konkurencingos elektros energijos vidaus rinkos reikalavimus, taisyklės.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) elektros energijos tiekimo saugumas – elektros energijos sistemos gebėjimas užtikrinti aiškiai nustatyto veiksmingumo lygio, kaip jį apibrėžia susijusios valstybės narės, elektros energijos tiekimą vartotojams;
- 2) perdavimo sistemos operatorius – perdavimo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 35 punkte;
- 3) skirstymas – skirstymas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 28 punkte;
- 4) tarpvalstybinis srautas – tarpvalstybinis srautas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 3 punkte;
- 5) tarpzoninis pralaidumas – sujungtos elektros energetikos sistemos gebėjimas užtikrinti energijos perdavimą tarp prekybos zonų;
- 6) vartotojas – vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 1 punkte;
- 7) skirstymo sistemos operatorius – skirstymo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 29 punkte;
- 8) gamyba – gamyba, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 37 punkte;
- 9) elektros energijos sektoriaus krizė – esama arba neišvengiama padėtis, kai labai trūksta elektros energijos, kaip nustatyta valstybių narių ir apibūdinta pasirengimo valdyti riziką planuose, arba kai neįmanoma tiekti vartotojams elektros energijos;
- 10) vienašalė elektros energijos sektoriaus krizė – elektros energijos sektoriaus krizė, tuo pačiu metu veikianti daugiau negu vieną valstybę narę;
- 11) kompetentinga institucija – nacionalinė valdžios institucija arba reguliavimo institucija, paskirta valstybės narės pagal 3 straipsnį;
- 12) reguliavimo institucijos – reguliavimo institucijos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnio 1 punkte;
- 13) krizių koordinatorius – asmuo, asmenų grupė, grupė, kurią sudaro atitinkami nacionaliniai elektros energijos sektoriaus krizių valdytojai, arba institucija, kurių užduotis, kilus elektros energijos sektoriaus krizei, yra palaikyti ryšius ir koordinuoti informacijos srautą;
- 14) ne rinkos priemonė – bet kuri rinkos taisyklių arba komercinių susitarimų neatitinkanti pasiūlos arba paklausos valdymo priemonė, kuria siekiama sušvelninti elektros energijos sektoriaus krizės padarinius;

- 15) gamintojas – gamintojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 38 punkte;
- 16) regionas – valstybių narių, kurių perdavimo sistemos operatoriai naudojami tuo pačiu regioniniu koordinavimo centru, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 36 straipsnyje, grupė;
- 17) pogrupis – regiono valstybių narių, turinčių techninių pajėgumų teikti viena kitai pagalbą pagal 15 straipsnį, grupė;
- 18) išankstinis perspėjimas – konkrečios, rimtos ir patikimos informacijos, kad gali nutikti įvykis, dėl kurio yra tikimybė, kad labai pablogės elektros energijos tiekimo padėtis ir yra tikimybė, kad kils elektros energijos sektoriaus krizė, pateikimas;
- 19) perdavimas – perdavimas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 34 punkte;
- 20) elektros energijos įmonė – elektros energijos įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 57 punkte;
- 21) pralaidumų galių paskirstymas – pralaidumų priskyrimas tarpzoniniams mainams;
- 22) atsinaujinančių išteklių energija – energija iš atsinaujinančių išteklių arba atsinaujinančių išteklių energija, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 31 punkte;

3 straipsnis

Kompetentinga institucija

1. Kuo greičiau ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki 2020 m. sausio 5 d. kiekviena valstybė narė savo kompetentinga institucija paskiria nacionalinę vyriausybės instituciją arba reguliavimo instituciją. Kompetentingos institucijos yra atsakingos už šiame reglamente numatytų užduočių vykdymą ir tuo tikslu bendradarbiauja tarpusavyje. Atitinkamu atveju, kol bus paskirta kompetentinga institucija, pagal šį reglamentą numatytas kompetentingos institucijos užduotis vykdo nacionaliniai subjektai, atsakingi už elektros energijos tiekimo saugumą.
2. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai ir ECG ir viešai paskelbia savo kompetentingų institucijų, paskirtų pagal 1 dalį, pavadinimą ir kontaktinius duomenis ir visus su jų pavadinimu ar kontaktiniais duomenimis susijusius pasikeitimus.
3. Valstybės narės gali leisti kompetentingai institucijai pavesti šiame reglamente nustatytas veiklos užduotis, susijusias su pasirengimo valdyti riziką planavimu ir rizikos valdymu, kitoms įstaigoms. Pavestos užduotys atliekamos prižiūrint kompetentingai institucijai ir nurodomos pasirengimo valdyti riziką plane, laikantis 11 straipsnio 1 dalies b punkto.

II SKYRIUS

Rizikos vertinimas

4 straipsnis

Rizikos elektros energijos tiekimo saugumui vertinimas

Kiekviena kompetentinga institucija užtikrina, kad visa atitinkama su elektros energijos tiekimo saugumu susijusi rizika būtų vertinama vadovaujantis šiame reglamente ir Reglamento (ES) 2019/943 IV skyriuje nustatytais taisyklėmis. Tuo tikslu ji bendradarbiauja su perdavimo sistemos operatoriais, skirstymo sistemos operatoriais, reguliavimo institucijomis, ENTSO-E, regioniniais koordinavimo centrais ir, prireikus, kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.

5 straipsnis

Regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodika

1. ENTSO-E ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. pateikia ACER aktualiausių regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodikos pasiūlymą.

2. Pagal siūlomą metodiką nustatomi elektros energijos sektoriaus krizės scenarijai, atsižvelgiant į sistemos adekvatumą, sistemos saugumą ir kuro tiekimo saugumą, remiantis bent šia rizika:

- a) retų ir ekstremalių gamtinių pavojų;
- b) netyčinių pavojų, kurie viršija N-1 saugumo kriterijų, ir išskirtinių avarinių atvejų;
- c) susijusių pavojų, be kita ko, piktavališkų išpuolių padarinių ir kuro trūkumo.

3. Į siūlomą metodiką įtraukiami bent šie elementai:

- a) visos svarbios nacionalinės ir regioninės aplinkybės, įskaitant visus pogrupius;
- b) tarpvalstybinės rizikos sąveika ir sąsajos;
- c) vienalaikės elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų modeliavimas;
- d) rizikos reitingavimas pagal jos poveikį ir tikimybę;
- e) principai, kaip elgtis su neskelbtina informacija, kad būtų užtikrintas skaidrumas visuomenės atžvilgiu.

4. Kai pagal šio straipsnio 2 dalies c punktą nustatydamas riziką ENTSO-E nagrinėja dujų tiekimo sutrikimo riziką, jis turi pasinaudoti gamtinių dujų tiekimo ir infrastruktūros veikimo sutrikimo scenarijais, kuriuos ENTSO-G parengė pagal Reglamento (ES) 2017/1938 7 straipsnį.

5. Prieš pateikdamas siūlomą metodiką ACER, ENTSO-E konsultuojasi bent su regioniniais koordinavimo centrais, pramonės ir vartotojų organizacijomis, gamintojais arba jų prekybos organizacijomis, perdavimo sistemos operatoriais ir atitinkamais skirstymo sistemos operatoriais, kompetentingomis institucijomis, reguliavimo institucijomis ir kitomis susijusiomis nacionalinėmis institucijomis. ENTSO-E deramai atsižvelgia į konsultacijų rezultatus ir kartu su siūloma metodika pristato juos ECG posėdyje.

6. Per du mėnesius nuo siūlomos metodikos gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, pasiūlymą patvirtina arba iš dalies pakeičia. Galutinę metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėse.

7. Metodiką ENTSO-E atnaujina ir tobulina pagal 1–6 dalis, kai atsiranda naujos svarbios informacijos. ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, gali rekomenduoti, o ACER arba Komisija gali prašyti atlikti tokius atnaujinimus ir patobulinimus, nurodydamos tinkamą pagrindimą. Per šešis mėnesius nuo prašymo gavimo dienos ENTSO-E pateikia ACER siūlomų pakeitimų projektą. Per du mėnesius nuo tokio projekto gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, patvirtina arba iš dalies pakeičia pasiūlytus pakeitimus. Galutinę atnaujintos metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėse.

6 straipsnis

Regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymas

1. Per šešis mėnesius po metodikos patvirtinimo pagal 5 straipsnio 6 dalį ENTSO-E, remdamasis ta metodika ir glaudžiai bendradarbiaudamas su ECG, regioniniais koordinavimo centrais, kompetentingomis institucijomis ir reguliavimo institucijomis, nustato kiekvieno regiono aktualiausius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus. Jis gali su regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymu susijusias užduotis perduoti regioniniams koordinavimo centrams.

2. ENTSO-E regioninius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus pateikia susijusiems perdavimo sistemos operatoriams, regioniniams koordinavimo centrams, kompetentingoms institucijoms, reguliavimo institucijoms bei ECG. Elektros energijos sritys veiklos koordinavimo grupė gali rekomenduoti pakeitimus.

3. ENTSO-E atnaujina regioninius elektros sektoriaus krizės scenarijus kas ketverius metus, nebent dėl tam tikrų aplinkybių juos reikėtų atnaujinti dažniau.

7 straipsnis

Nacionalinių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymas

1. Per keturis mėnesius po regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo pagal 6 straipsnio 1 dalį kompetentinga institucija nustato aktualiausius nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus.
2. Nustatydamą nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus, kompetentinga institucija konsultuojasi su perdavimo sistemos operatoriais, skirstymo sistemos operatoriais, kuriuos kompetentinga institucija laiko svarbiais, atitinkamais gamintojais arba jų prekybos organizacijomis ir reguliavimo institucija, jeigu ji nėra kompetentinga institucija.
3. Nacionaliniai elektros energijos sektoriaus krizės scenarijai nustatomi remiantis bent 5 straipsnio 2 dalyje nurodyta rizika ir turi būti suderinti su regioniniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais, nustatytais pagal 6 straipsnio 1 dalį. Valstybės narės nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus atnaujina kas ketverius metus, nebent dėl tam tikrų aplinkybių juos reikėtų atnaujinti dažniau.
4. Per keturis mėnesius po regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo pagal 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės informuoja ECG ir Komisiją apie jų atliktą rizikos, susijusios su elektros energijos tiekimo saugumui svarbios infrastruktūros nuosavybės teisėmis, vertinimą ir visas priemones, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią tokiai rizikai arba ją sumažinti, kartu nurodydamos, kodėl tokios priemonės laikomos būtinomis ir proporcingomis.

8 straipsnis

Trumpalaikio ir sezoninio adekvatumo vertinimo metodika

1. ENTSO-E ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d. pateikia ACER sezoninio ir trumpalaikio adekvatumo, būtent mėnesio, nuo kitos savaitės ir iki bent kitos dienos adekvatumo, vertinimo metodikos pasiūlymą, kuris apima bent šiuos aspektus:
  - a) tiekiamo energijos kiekio nepastovumas, pavyzdžiui, perdavimo pajėgumų atjungimo tikimybė, neplanuoto jėgainių atjungimo tikimybė, atšiaurios oro sąlygos, nepastovi apkrova, ypač nuo oro sąlygų priklausanti pikinė apkrova, ir energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių nepastovumas;
  - b) elektros energijos sektoriaus krizės susidarymo tikimybė;
  - c) vienlaikės elektros energijos sektoriaus krizės susidarymo tikimybė.
2. 1 dalyje nurodyta metodika remiasi tikimybių metodu, įskaitant įvairius scenarijus, ir joje atsižvelgiama į nacionalines, regionines ir Sąjungos aplinkybes, įskaitant valstybių narių tinklų sujungimo lygį, ir pagal galimybes į trečiųjų šalių, kurios priklauso Sąjungos sinchroninėms zonoms, aplinkybes. Metodikoje atsižvelgiama į specifines kiekvienos valstybės narės energetikos sektoriaus ypatybes, įskaitant specifines oro sąlygas ir išorines aplinkybes.
3. Prieš pateikdamas siūlomą metodiką, ENTSO-E konsultuojasi bent su regioniniais koordinavimo centrais, pramonės ir vartotojų organizacijomis, gamintojais arba jų prekybos organizacijomis, perdavimo sistemos operatoriais, atitinkamais skirstymo sistemos operatoriais, kompetentingomis institucijomis, reguliavimo institucijomis ir kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis. ENTSO-E deramai atsižvelgia į konsultacijų rezultatus ir kartu su siūloma metodika pateikia juos ECG posėdyje.
4. Per du mėnesius nuo siūlomos metodikos gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, pasiūlymą patvirtina arba iš dalies pakeičia. Galutinę metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėje.

5. ENTSO-E atnaujina ir tobulina metodiką pagal 1–4 dalis, kai atsiranda naujos svarbios informacijos. ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, gali rekomenduoti, o ACER arba Komisija gali prašyti atlikti tokius atnaujinimus ir patobulinimus, nurodant tinkamą pagrindimą. Per šešis mėnesius nuo prašymo gavimo dienos ENTSO-E pateikia ACER siūlomų pakeitimų projektą. Per du mėnesius nuo tokio projekto gavimo dienos ACER, pasikonsultavusi su ECG, sudaryta tik iš valstybių narių atstovų, patvirtina arba iš dalies pakeičia pasiūlytus pakeitimus. Galutinę atnaujintos metodikos redakciją ENTSO-E ir ACER skelbia savo interneto svetainėse.

9 straipsnis

Trumpalaikio ir sezoninio adekvatumo vertinimas

1. Bet koks trumpalaikio adekvatumo vertinimas, atliekamas nacionaliniu, regioniniu arba Sąjungos lygmeniu, atliekamas vadovaujantis metodika, parengta pagal 8 straipsnį.
2. ENTSO-E sezoninio adekvatumo vertinimus rengia vadovaudamasis metodika, parengta pagal 8 straipsnį. Ne vėliau kaip kiekvienų metų gruodžio 1 d. ENTSO-E paskelbia žiemos adekvatumo vertinimo, o ne vėliau kaip kiekvienų metų birželio 1 d. – vasaros adekvatumo vertinimo rezultatus. ENTSO-E gali užduotis, susijusias su adekvatumo vertinimu, perduoti regioniniams koordinavimo centrams. Adekvatumo vertinimą ENTSO-E pristato ECG, kuri prirėikus gali pateikti rekomendacijų, posėdyje.
3. Regioniniai koordinavimo centrai atlieka nuo kitos savaitės iki bent kitos dienos adekvatumo vertinimą pagal Reglamentą (ES) 2017/1485, remdamiesi pagal šio reglamento 8 straipsnį priimta metodika.

III SKYRIUS

Pasirengimo valdyti riziką planai

10 straipsnis

Pasirengimo valdyti riziką planų rengimas

1. Remdamasi pagal 6 ir 7 straipsnius nustatytais regioniniais ir nacionaliniais elektros energijos sektoriaus krizės scenarijais, kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su skirstymo sistemos operatoriais, kuriuos kompetentinga institucija laiko svarbiais, perdavimo sistemos operatoriais, atitinkamais gamintojais arba jų prekybos organizacijomis, elektros energijos ir gamtinių dujų įmonėmis, atitinkamomis pramoninių ir nepramoninių elektros energijos vartotojų interesams atstovaujančiomis organizacijomis ir reguliavimo institucija, jeigu ji nėra kompetentinga institucija, parengia pasirengimo valdyti riziką planą.
2. Pasirengimo valdyti riziką planą sudaro nacionalinės, regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės, kaip nustatyta 11 ir 12 straipsniuose. Remiantis 16 straipsniu, visos priemonės, kurių planuojama imtis arba jau imtasi siekiant užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms, joms pasirengti ir sušvelninti, turi visiškai atitikti elektros energijos vidaus rinką reglamentuojančias taisykles ir sistemos eksploataavimo taisykles. Tos priemonės turi būti aiškiai apibrėžtos, skaidrios, proporcingos ir nediskriminacinės.
3. Pasirengimo valdyti riziką planas rengiamas remiantis 11 ir 12 straipsniais ir priede pateiktu šablonu. Prirėikus valstybės narės į pasirengimo valdyti riziką planą gali įtraukti papildomos informacijos.
4. Siekdamas užtikrinti pasirengimo valdyti riziką planų nuoseklumą, kompetentingos institucijos, prieš priimdamos savo pasirengimo valdyti riziką planus, pateikia planų projektus konsultacijų tikslu atitinkamų regiono valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir, jei jos nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir ECG.
5. Per šešis mėnesius nuo pasirengimo valdyti riziką planų projektų gavimo 4 dalyje nurodytos kompetentingos institucijos ir ECG gali pateikti rekomendacijų dėl planų projektų, pateiktų pagal 4 dalį.

6. Per devynis mėnesius nuo savo planų projektų pateikimo susijusios kompetentingos institucijos patvirtina pasirengimo valdyti riziką planus, atsižvelgdamos į konsultacijų pagal 4 dalį rezultatus ir į visas pagal 5 dalį pateiktas rekomendacijas. Apie savo patvirtintus pasirengimo valdyti riziką planus jos nedelsdamos praneša Komisijai.

7. Kompetentingos institucijos ir Komisija pasirengimo valdyti riziką planus paskelbia savo interneto svetainėse, užtikrindamos, kad būtų išlaikytas neskelbtinos informacijos konfidencialumas, ypač informacijos apie priemones, susijusias su piktavališkų išpuolių prevencija ir jų padarinių švelninimu. Neskelbtinos informacijos konfidencialumo apsauga yra grindžiama principais, nustatytais pagal 19 straipsnį.

8. Pirmuosius pasirengimo valdyti riziką planus kompetentingos institucijos patvirtina ir paskelbia ne vėliau kaip 2022 m. sausio 5 d. Jos planus vėliau atnaujina kas ketverius metus, nebent dėl tam tikrų aplinkybių juos reikėtų atnaujinti dažniau.

11 straipsnis

Pasirengimo valdyti riziką planų turinys, susijęs su nacionalinėmis priemonėmis

1. Kiekvienos valstybės narės pasirengimo valdyti riziką plane nurodomos visos nacionalinės priemonės, kurių planuojama imtis arba jau imtasi siekiant užkirsti kelią pagal 6 ir 7 straipsnius nustatytais elektros energijos sektoriaus krizėms, joms pasirengti ir jas sušvelninti. Jame turi būti bent šie dalykai:

- a) pateikiama atitinkamai valstybei narei ir regionui pagal 6 ir 7 straipsniuose išdėstytais procedūras nustatytų elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų santrauka;
- b) nustatomas kompetentingos institucijos vaidmuo ir atsakomybės sritys ir nurodoma, kurios užduotys perduotos kitoms įstaigoms, jei tokių yra;
- c) aprašomos nacionalinės priemonės, kurių paskirtis – užkirsti kelią pagal 6 ir 7 straipsnius nustatytais rizikoms arba joms pasirengti;
- d) paskiriamas nacionalinis krizių koordinatorius ir apibrėžiamos jo užduotys;
- e) nustatomos išsamios procedūros, taikytinos susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, be kita ko, atitinkamos informacijos perdavimo schemas;
- f) nustatomas rinkos priemonių, visų pirma paklausos valdymo ir pasiūlos valdymo priemonių, indėlis sprendžiant elektros energijos sektoriaus krizes;
- g) nustatomos galimos ne rinkos priemonės, įgyvendintinos susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, kartu nurodomi įvykiai, dėl kurių jas reikia taikyti, jų įgyvendinimo sąlygos ir procedūros, ir kaip jos atitinka 16 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir regionines bei dvišales priemones;
- h) numatoma rankinio apkrovos sumažinimo sistema, kurioje nustatoma, kokiomis aplinkybėmis apkrova turi būti mažinama, ir, atsižvelgiant į viešąjį saugumą ir asmenų saugumą, nurodoma, kurių kategorijų elektros energijos vartotojai, vadovaujantis nacionaline teise, turi teisę būti specialiai saugomi nuo atjungimo, ir pagrindžiamas tokios apsaugos poreikis, taip pat nurodoma, kaip atitinkamų valstybių narių perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai turi sumažinti vartojimą;
- i) aprašomi mechanizmai, kurie naudojami visuomenei informuoti apie elektros energijos sektoriaus krizes;
- j) aprašomos nacionalinės priemonės, kurios yra būtinos siekiant įgyvendinti regionines ir, jei taikytina, dvišales priemones, dėl kurių susitarta pagal 12 straipsnį, ir užtikrinti jų vykdymą;
- k) pateikiama informacija apie susijusius ir būtinus planus, skirtus būsimam tinklui, padėsiančiam įveikti nustatytų elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų padarinius, plėtoti.

2. Nacionalinėse priemonėse visapusiškai atsižvelgiama į regionines ir, jei taikytina, dvišales priemones, dėl kurių susitarta pagal 12 straipsnį, ir dėl jų neturi kilti pavojaus nei perdavimo sistemos eksploatavimo saugumui ar saugai, nei elektros energijos tiekimo saugumui kitose valstybėse narėse.

12 straipsnis

Pasirengimo valdyti riziką planų turinys, susijęs su regioninėmis ir dvišalėmis priemonėmis

1. Be 11 straipsnyje nurodytų nacionalinių priemonių, į kiekvienos valstybės narės pasirengimo valdyti riziką planą turi būti įtrauktos regioninės ir, jei taikytina, dvišalės priemonės, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai užkirstas kelias tarpvalstybinį poveikį turinčioms elektros energijos sektoriaus krizėms arba kad jos būtų tinkamai valdomos. Dėl regioninių priemonių susitaria atitinkamo regiono valstybės narės, turinčios techninių pajėgumų teikti viena kitai pagalbą pagal 15 straipsnį. Tuo tikslu valstybės narės regione taip pat gali suformuoti pogrupius. Dėl dvišalių priemonių susitaria valstybės narės, kurios yra tiesiogiai tarpusavyje sujungtos, bet nepriklauso tam pačiam regionui. Valstybės narės užtikrina regioninių ir dvišalių priemonių nuoseklumą. Regioninės ir dvišalės priemonės turi apimti bent:

- a) krizių koordinatoriaus paskyrimą;
- b) dalijimosi informacija ir bendradarbiavimo mechanizmus;
- c) suderintas elektros energijos sektoriaus krizės, įskaitant vienalaikę elektros energijos sektoriaus krizę, poveikio švelninimo priemones pagalbos teikimo pagal 15 straipsnį tikslais;
- d) pasirengimo valdyti riziką planų metinių arba dvimečių bandymų procedūras;
- e) ne rinkos priemonių, kurios turi būti aktyvuojamos pagal 16 straipsnio 2 dalį, taikymą lemiančių veiksnių mechanizmus.

2. Susijusios valstybės narės, pasikonsultavusios su atitinkamais regioniniais koordinavimo centrais, susitaria dėl regioninių ir dvišalių priemonių, kurios turi būti įtrauktos į pasirengimo valdyti riziką planą. Rengiant susitarimą dėl regioninių ir dvišalių priemonių Komisija gali atlikti pagalbininko vaidmenį. Komisija gali paprašyti ACER ir ENTSO-E suteikti techninę pagalbą valstybėms narėms, kad būtų lengviau pasiektas toks susitarimas. Likus ne mažiau kaip aštuoniems mėnesiams iki pasirengimo valdyti riziką plano patvirtinimo arba atnaujinimo termino, kompetentingos institucijos praneša ECG apie pasiektus susitarimus. Jei valstybėms narėms susitarti nepavyksta, susijusios kompetentingos institucijos informuoja Komisiją apie tokio nesusitarimo priežastis. Tokiu atveju Komisija pasiūlo priemones, įskaitant bendradarbiavimo mechanizmą, skirtą susitarimui dėl regioninių ir dvišalių priemonių sudaryti.

3. Dalyvaujant atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, kiekvieno regiono valstybių narių kompetentingos institucijos periodiškai bando pasirengimo valdyti riziką planuose sukurtų procedūrų, skirtų užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, įskaitant 1 dalies b punkte nurodytus mechanizmus, veiksmingumą ir kas dvejus metus atlieka elektros energijos sektoriaus krizių modeliavimą, visų pirma, kad išbandytų tuos mechanizmus.

13 straipsnis

Komisijos atliekamas pasirengimo valdyti riziką planų vertinimas

1. Per keturis mėnesius nuo tada, kai kompetentinga institucija pranešė apie patvirtintą pasirengimo valdyti riziką planą, Komisija tą planą įvertina, tinkamai atsižvelgdama į ECG pareikštas nuomones.

2. Komisija, pasikonsultavusi su ECG, parengia neprivalomą nuomonę, kurioje nurodomos išsamios priežastys, ir pateikia ją kompetentingai institucijai kartu su rekomendacija persvarstyti savo pasirengimo valdyti riziką planą, jei tas planas:

- a) nepadėtų veiksmingai sumažinti elektros energijos sektoriaus krizės scenarijuose nustatytos rizikos;
- b) prieštarauja nustatytiems elektros energijos sektoriaus krizės scenarijams arba kitos valstybės narės pasirengimo valdyti riziką planui;
- c) neatitinka 10 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų;
- d) nustato priemones, kurios gali kelti pavojų elektros energijos tiekimo saugumui kitose valstybėse narėse;
- e) nederamai iškraipo konkurenciją ar trikdo veiksmingą vidaus rinkos veikimą, arba
- f) neatitinka šio reglamento arba kitų Sąjungos teisės aktų nuostatų.

3. Per tris mėnesius nuo 2 dalyje nurodytos Komisijos nuomonės gavimo dienos atitinkama kompetentinga institucija visapusiškai atsižvelgia į Komisijos rekomendaciją ir pateikia Komisijai iš dalies pakeistą pasirengimo valdyti riziką planą arba praneša Komisijai apie priežastis, kodėl ji rekomendacijai prieštarauja.

4. Jei kompetentinga institucija Komisijos rekomendacijai prieštarauja, Komisija per keturis mėnesius nuo kompetentingos institucijos pranešimo apie jos prieštaravimo priežastis gavimo gali atsiimti savo rekomendaciją arba sušaukti posėdį su kompetentinga institucija ir, jei Komisija mano, kad tai būtina, su ECG, kad įvertintų tą klausimą. Komisija pateikia išsamias priežastis, dėl kurių ji prašo pakeisti pasirengimo valdyti riziką planą. Kai galutinė atitinkamos kompetentingos institucijos pozicija skiriasi nuo Komisijos nurodytų išsamių priežasčių, ta kompetentinga institucija per du mėnesius nuo Komisijos nurodytų išsamių priežasčių gavimo dienos pateikia Komisijai savo poziciją pagrindžiančias priežastis.

IV SKYRIUS

Elektros energijos sektoriaus krizių valdymas

14 straipsnis

Išankstinis perspėjimas ir elektros energijos sektoriaus krizės paskelbimas

1. Jei sezoninio adekvatumo vertinimas arba kiti kompetentingi šaltiniai suteikia konkrečios, rimtos ir patikimos informacijos, kad valstybėje narėje gali įvykti elektros energijos sektoriaus krizė, tos valstybės narės kompetentinga institucija nepagrįstai nedelsdama iš anksto perspėja Komisiją, to paties regiono valstybių narių kompetentingas institucijas ir, jei valstybės narės nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingas institucijas. Atitinkama kompetentinga institucija taip pat pateikia informaciją apie galimos elektros energijos sektoriaus krizės priežastis, planuojamas arba vykdomas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizei, ir ar gali reikėti pagalbos iš kitų valstybių narių. Informacijoje nurodomas galimas priemonių poveikis elektros energijos vidaus rinkai. Komisija tą informaciją pateikia ECG.

2. Susidarius elektros energijos sektoriaus krizei, kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su atitinkamu perdavimo sistemos operatoriumi, paskelbia, kad susidarė elektros energijos sektoriaus krizė, ir nepagrįstai nedelsdama informuoja apie tai to paties regiono valstybių narių kompetentingas institucijas ir, jei valstybės narės nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingas institucijas ir Komisiją. Ta informacija apima priežastis, kodėl pablogėjo elektros energijos tiekimo padėtis, priežastis, dėl kurių paskelbta elektros energijos sektoriaus krizė, planuojamas arba vykdomas priemones, kuriomis siekiama ją sušvelninti, ir bet kokios pagalbos iš kitų valstybių narių poreikį.

3. Kai mano, jog pagal 1 arba 2 dalį suteiktos informacijos nepakanka, Komisija, ECG arba to paties regiono valstybių narių kompetentingos institucijos ir, jei valstybės narės nėra tame pačiame regione, tiesiogiai sujungtų valstybių narių kompetentingos institucijos gali paprašyti atitinkamos valstybės narės pateikti papildomos informacijos.

4. Kai kompetentinga institucija iš anksto perspėja arba paskelbia apie elektros energijos sektoriaus krizę, kiek įmanoma taikomos pasirengimo valdyti krizę plane nustatytos priemonės.

15 straipsnis

Bendradarbiavimas ir pagalba

1. Siekdamas užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms ar jas valdyti, valstybės narės veikia ir bendradarbiauja vadovaudamosi solidarumo principu.

2. Kai valstybės narės turi reikiamų techninių pajėgumų, jos pasiūlo viena kitai pagalbą taikydamos regionines ar dvišales priemones, dėl kurių susitarta pagal šį ir 12 straipsnius, prieš suteikiant pagalbą. Tuo tikslu ir norėdamos užtikrinti viešąjį saugumą ir asmenų saugumą valstybės narės susitaria dėl regioninių ar dvišalių priemonių, kurias jos pasirenka, kad elektros energija būtų tiekiamą suderintai.

3. Valstybės narės susitaria dėl būtinų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų, susijusių su regioninių ar dvišalių priemonių įgyvendinimu, prieš pasiūlant pagalbą. Tokiose sąlygose nurodomas, be kita ko, maksimalus elektros energijos, kuri turi būti tiekiamą regioniniu arba dvišaliu lygmeniu, kiekis, bet kokią pagalbą ir pagalbos teikimo sustabdymą lemiantis veiksnys, taip pat kaip elektros energija bus tiekiamą ir nuostatos dėl teisingos kompensacijos tarp valstybių narių pagal 4, 5 ir 6 dalis.
4. Pagalbai taikomas išankstinis susijusių valstybių narių susitarimas dėl teisingos kompensacijos, kuris apima bent:
  - a) elektros energijos, kuri tiekiamą į pagalbos prašančios valstybės narės teritoriją, kainą ir susijusias perdavimo išlaidas, ir
  - b) bet kurias kitas pagrįstas išlaidas, kurias patiria pagalbą teikianti valstybė narė, įskaitant susijusias su parengtos, bet faktiškai neaktyvuotos pagalbos išlaidų kompensavimu, taip pat bet kurias kitas išlaidas, atsiradusias dėl teismo proceso, arbitražo proceso ar panašaus proceso ir ginčų sprendimo.
5. Teisingą kompensaciją pagal 4 dalį apima, *inter alia*, visas pagrįstas išlaidas, kurias pagalbą teikianti valstybė narė patiria dėl pareigos sumokėti kompensaciją remiantis Sąjungos teisės garantuojamomis pagrindinėmis teisėmis ir laikantis taikytinų tarptautinių įsipareigojimų, įgyvendindama šio reglamento nuostatas dėl pagalbos, ir kitas pagrįstas išlaidas, kurias ji patiria dėl kompensacijos sumokėjimo pagal nacionalines kompensavimo taisykles.
6. Pagalbos prašanti valstybė narė nedelsdama sumoka teisingą kompensaciją pagalbą teikiančiai valstybei narei arba užtikrina, kad ji būtų nedelsiant sumokėta.
7. Komisija ne vėliau kaip 2020 m. sausio 5 d., pasikonsultavusi su ECG ir ACER, pateikia neprivalomas gaires dėl pagrindinių 3–6 dalyse nurodytos teisingos kompensacijos elementų ir kitų pagrindinių 3 dalyje nurodytų techninių, teisinių ir finansinių sąlygų elementų, taip pat 2 dalyje nurodytų bendrųjų savitarpio pagalbos principų.
8. Elektros energijos sektoriaus krizės atveju, kai valstybės narės dar nėra susitarusios dėl regioninių ar dvišalių priemonių ir techninių, teisinių ir finansinių sąlygų pagal šį straipsnį, jos susitaria dėl *ad hoc* priemonių ir sąlygų, kad būtų galima taikyti šį straipsnį, be kita ko, dėl teisingos kompensacijos pagal 4, 5 ir 6 dalis. Tais atvejais, kai valstybė narė prašo pagalbos anksčiau nei susitariama dėl tokių *ad hoc* priemonių ir sąlygų, prieš gaudama pagalbą ji įsipareigoja sumokėti teisingą kompensaciją pagal 4, 5 ir 6 dalis.
9. Valstybės narės užtikrina, kad šio reglamento nuostatos dėl pagalbos būtų įgyvendinamos laikantis Sutarčių, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir kitų taikytinų tarptautinių įsipareigojimų. Tuo tikslu jos imasi reikiamų priemonių.

16 straipsnis

Rinkos taisyklių laikymasis

1. Priemonės, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią elektros energijos sektoriaus krizėms arba joms sušvelninti, turi atitikti elektros energijos vidaus rinką reglamentuojančias taisykles ir sistemos eksploatavimo taisykles.
2. Esant elektros energijos sektoriaus krizei ne rinkos priemonės aktyvuojamos tik kraštutiniu atveju, jei išnaudotos visos rinkos teikiamos galimybės arba jei akivaizdu, kad vien rinkos priemonių nepakanka, kad būtų užkirstas kelias tolesniam elektros energijos tiekimo padėties blogėjimui. Ne rinkos priemonės neturi nederamai iškraipyti konkurencijos ir trikdyti veiksmingo elektros energijos vidaus rinkos veikimo. Jos yra būtinos, proporcingos, nediskriminacinės ir laikinos. Kompetentinga institucija apie bet kokių ne rinkos priemonių taikymą informuoja atitinkamus savo valstybės narės suinteresuotuosius subjektus.
3. Sandorių apribojimas, įskaitant jau paskirstyto tarpzoninio pralaidumo apribojimą, tarpzoninio pralaidumo teikimo pralaidumų galioms paskirstyti ribojimą arba grafikų teikimo ribojimą, taikomas tik laikantis Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 2 dalies ir taisyklių, priimtų tai nuostatai įgyvendinti.

V SKYRIUS

Vertinimas ir stebėjimas

17 straipsnis

Ex post vertinimas

1. Valstybės narės, kuri paskelbė elektros energijos sektoriaus krizę, kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su reguliavimo institucija, jei reguliavimo institucija nėra kompetentinga institucija, kuo skubiau ir bet kuriuo atveju per tris mėnesius nuo elektros energijos sektoriaus krizės pabaigos pateikia ECG ir Komisijai *ex post* vertinimo ataskaitą.
2. *Ex post* vertinimo ataskaitoje pateikiama bent ši informacija:
  - a) elektros energijos sektoriaus krizę sukėlusio įvykio aprašymas;
  - b) bet kokių prevencinių, parengiamųjų ir padarinių švelninimo priemonių, kurių buvo imtasi, aprašymas ir jų proporcingumo bei veiksmingumo įvertinimas;
  - c) priemonių, kurių buvo imtasi, tarpvalstybinio poveikio įvertinimas;
  - d) ataskaita dėl kaimyninėms valstybėms narėms ir trečiosioms šalims parengtos, faktiškai aktyvuotos arba neaktyvuotos, suteiktos arba iš jų gautos pagalbos;
  - e) ekonominis elektros energijos sektoriaus krizės poveikis ir priemonių, kurių buvo imtasi elektros energijos sektoriuje, poveikis, kiek tai leidžia vertinimo metu turimi duomenys, visų pirma nurodant energijos, kuri nebuvo tiekiamą, kiekį ir rankinio apkrovos atjungimo lygį (įskaitant savanoriško ir priverstinio apkrovos atjungimo masto palyginimą);
  - f) bet kokių ne rinkos priemonių taikymą pagrindžiančios priežastys;
  - g) bet kokie įmanomi arba siūlomi pasirengimo valdyti riziką plano patobulinimai;
  - h) galimų tinklo plėtros patobulinimų tais atvejais, kai nepakankamas tinklo išplėtojimas buvo elektros energijos sektoriaus krizės priežastis arba prie jos prisidėjo, apžvalga.
3. Jei mano, kad *ex post* vertinimo ataskaitoje pateiktos informacijos nepakanka, ECG ir Komisija gali paprašyti atitinkamos kompetentingos institucijos pateikti papildomos informacijos.
4. Atitinkama kompetentinga institucija *ex post* vertinimo rezultatus pristato ECG posėdyje. Rezultatai turi atsispindėti atnaujintame pasirengimo valdyti riziką plane.

18 straipsnis

Stebėsena

1. Be kitų šiame reglamente nustatytų užduočių vykdymo, ECG aptaria:
  - a) ENTSO-E parengto elektros energijos sektoriaus dešimties metų tinklo plėtros plano rezultatus;
  - b) kompetentingų institucijų pagal 10 straipsnyje nurodytą procedūrą priimtų pasirengimo valdyti riziką planų suderinamumą;
  - c) ENTSO-E atlikto Europos išteklių adekvatumo vertinimo, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnio 4 dalyje, rezultatus;
  - d) valstybių narių veiklos elektros energijos tiekimo saugumo srityje rezultatus, atsižvelgiant bent į Europos išteklių adekvatumo vertinime apskaičiuotus rodiklius, visų pirma numatytą energiją, kuri nebuvo tiekiamą, ir numatomą apkrovos sumažėjimą;
  - e) 9 straipsnio 2 dalyje nurodytų sezoninių adekvatumo vertinimų rezultatus;
  - f) iš valstybių narių pagal 7 straipsnio 4 dalį gautą informaciją;

- g) 17 straipsnio 4 dalyje nurodyto *ex post* vertinimo rezultatus;
  - h) 8 straipsnyje nurodytą trumpalaikio adekvatumo vertinimo metodiką;
  - i) 5 straipsnyje nurodytą regioninių elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymo metodiką.
2. ECG valstybėms narėms ir ENTSO-E gali teikti su 1 dalyje nurodytais klausimais susijusias rekomendacijas.
  3. ACER nuolat vykdo elektros energijos tiekimo saugumo priemonių stebėseną ir reguliariai teikia ataskaitas ECG.
  4. Ne vėliau kaip 2025 m. rugsėjo 1 d. Komisija, remdamasi taikant šį reglamentą įgyta patirtimi, įvertina galimas priemones elektros energijos tiekimo saugumui Sąjungos lygmeniu padidinti ir Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą dėl šio reglamento taikymo, įskaitant, prirėmus, pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų siekiant iš dalies pakeisti šį reglamentą.

19 straipsnis

Konfidencialios informacijos tvarkymas

1. Valstybės narės ir kompetentingos institucijos įgyvendina šiame reglamente nurodytas procedūras, laikydamosi taikytinų taisyklių, įskaitant nacionalines taisykles, susijusias su konfidencialios informacijos tvarkymu ir procesais. Jei įgyvendinant tas taisykles informacija neatskleidžiama, be kita ko, laikantis pasirengimo valdyti riziką planų, valstybė narė arba institucija gali pateikti nekonfidencialią tokios informacijos santrauką, ir taip padaro gavusi prašymą.
2. Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, valstybės narės, kompetentingos institucijos, reguliavimo institucijos ir kitos atitinkamos įstaigos, subjektai ar asmenys, gaunantys konfidencialią informaciją pagal šį reglamentą, užtikrina neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

VI SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

20 straipsnis

Bendradarbiavimas su Energijos bendrijos susitariančiosiomis šalimis

Siekiant užtikrinti, kad nebūtų imamasi priemonių, galinčių kelti pavojų valstybių narių, Energijos bendrijos susitariančiųjų šalių arba Sąjungos elektros energijos tiekimo saugumui, tais atvejais, kai valstybės narės ir Energijos bendrijos susitariančiosios šalys bendradarbiauja elektros energijos tiekimo saugumo srityje, toks bendradarbiavimas gali apimti elektros energijos sektoriaus krizės apibrėžimą, elektros energijos sektoriaus krizės scenarijų nustatymą ir pasirengimo valdyti riziką planų rengimą. Tuo tikslu Energijos bendrijos susitariančiosios šalys, gavusios Komisijos kvietimą, gali dalyvauti ECG veikloje visais joms rūpimais klausimais.

21 straipsnis

Nukrypti leidžianti nuostata

Kol Kipras nėra tiesiogiai sujungtas su kita valstybe narė, 6, 12 straipsniai ir 15 straipsnio 2–9 dalys netaikomos Kipro santykiams su kitomis valstybėmis narėmis arba netaikomos ENTSO-E dėl Kipro. Kipras ir kitos susijusios valstybės narės gali, padedamos Komisijos, parengti 6, 12 straipsniuose ir 15 straipsnio 2–9 dalyse numatytooms priemonėms ir procedūroms alternatyvias priemones ir procedūras, jei tokios alternatyvios priemonės ir procedūros neturi poveikio veiksmingam šio reglamento taikymui tarp kitų valstybių narių.

22 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos taikymas, kol bus įsteigti regioniniai koordinavimo centrai

Iki tos dienos, kai pagal Reglamento (ES) 2019/943 35 straipsnį bus įsteigti regioniniai koordinavimo centrai, regionai siejami su valstybe nare arba su valstybių narių, esančių toje pačioje sinchroninėje zonoje, grupe.

23 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2005/89/EB panaikinama.

24 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2019 m. birželio 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

A. TAJANI

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. CIAMBA

_____

PRIEDAS

PASIRENGIMO VALDYTI RIZIKĄ PLANO ŠABLONAS

Dokumentas pagal toliau pateiktą šabloną rengiamas anglų kalba.

Bendroji informacija

- Už šio plano rengimą atsakingos kompetentingos institucijos pavadinimas
- Regiono valstybės narės

1. ELEKTROS ENERGIJOS SEKTORIAUS KRIZĖS SCENARIJŲ SANTRAUKA

Trumpai aprašykite regioninius ir nacionalinius elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus, nustatytus pagal 6 ir 7 straipsniuose išdėstytą procedūrą, įskaitant taikytų prielaidų apibūdinimą.

2. KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS VAIDMUO IR ATSAKOMYBĖS SRITYS

Apibūdinkite kompetentingos institucijos ir įstaigų, kurioms buvo pavestos užduotys, vaidmenis ir atsakomybės sritis.

Aprašykite užduotis, jei tokių yra, perduotas kitoms įstaigoms.

3. PROCEDŪROS IR PRIEMONĖS, TAIKYTINOS SUSIDARIUS ELEKTROS ENERGIJOS SEKTORIAUS KRIZEI

3.1. Nacionalinės procedūros ir priemonės

- a) Aprašykite procedūras, taikytinas susidarius elektros energijos sektoriaus krizei, įskaitant atitinkamas informacijos perdavimo schemas.
- b) Aprašykite prevencines ir parengiamąsias priemones.
- c) Aprašykite elektros energijos sektoriaus krizių švelninimo priemones, visų pirma pasiūlos ir paklausos valdymo priemones, ir nurodykite, kokiomis aplinkybėmis tokias priemones galima naudoti, ir įvykį, dėl kurio galima pradėti taikyti kiekvieną priemonę. Jei svarstoma galimybė taikyti ne rinkos priemones, jos turi būti tinkamai pagrįstos atsižvelgiant į 16 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir turi atitikti regionines bei, jei taikytina, dvišales priemones.
- d) Pateikite rankinio apkrovos sumažinimo sistemą, nurodydami, kokiomis aplinkybėmis apkrovos turi būti mažinamos. Dėl viešojo saugumo ir asmenų saugumo nurodykite, kurių kategorijų elektros energijos vartotojai turi teisę būti specialiai saugomi nuo atjungimo, ir pagrįskite tokios apsaugos poreikį. Nurodykite, kokių veiksmų perdavimo sistemos operatoriai ir skirstymo sistemos operatoriai turėtų imtis, kad sumažėtų vartojimas.
- e) Aprašykite mechanizmus, kurie naudojami visuomenei informuoti apie elektros energijos sektoriaus krizę.

3.2. Regioninės ir dvišalės procedūros ir priemonės

- a) Aprašykite sutartus regioninio bendradarbiavimo mechanizmus, kuriais užtikrinamas tinkamas koordinavimas prieš susidarant elektros energijos sektoriaus krizei ir jai vykstant, įskaitant sprendimų priėmimo tinkamai reaguojant regioniniu lygmeniu procedūras.
- b) Aprašykite visas regionines ir dvišales priemones, dėl kurių susitarta, be kita ko, visas būtinas technines, teisines ir finansines sąlygas toms priemonėms įgyvendinti. Aprašydami tokias sąlygas, pateikite informaciją apie, be kita ko, maksimalius elektros energijos, kuri turi būti tiekiami regioniniu arba dvišaliu lygmeniu, kiekius, įvykius, dėl kurių teikiama pagalba, ir galimybę prašyti sustabdyti jos teikimą, taip pat kaip elektros energija bus tiekiami ir nuostatas dėl teisingos kompensacijos tarp valstybių narių. Aprašykite nacionalines priemones, kurios yra būtinos siekiant įgyvendinti sutartas regionines ir dvišales priemones ir užtikrinti jų vykdymą.
- c) Aprašykite taikomus bendradarbiavimo ir veiksmų prieš susidarant elektros energijos sektoriaus krizei ir jai vykstant koordinavimo su regionui nepriklausančiomis valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, kurios priklauso atitinkamai sinchroninei zonai, mechanizmus.

4. KRIZIŲ KOORDINATORIUS

Nurodykite, kas yra krizių koordinadorius, ir apibrėžkite jo vaidmenį. Nurodykite kontaktinius duomenis.

5. KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS

Pagal 10 straipsnio 1 dalį aprašykite konsultavimosi mechanizmą ir rezultatus, gautus konsultuojantis pagal šį planą su:

- a) atitinkamomis elektros energijos ir gamtinių dujų įmonėmis, įskaitant atitinkamus gamintojus arba jų prekybos organizacijas;
- b) atitinkamomis organizacijomis, atstovaujančiomis nepramoninių elektros energijos vartotojų interesams;
- c) atitinkamomis organizacijomis, atstovaujančiomis pramoninių elektros energijos vartotojų interesams;
- d) reguliavimo institucijomis;
- e) perdavimo sistemos operatoriais;
- f) atitinkamais skirstymo sistemos operatoriais.

6. EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ BANDYMAI

a) Nurodykite kas dvejus metus vykdomo regioninio (ir, jei taikytina, nacionalinio) reagavimo tikroju laiku, susidarius elektros energijos sektoriaus krizėms, modeliavimo tvarkaraštį.

b) Nurodykite pagal 12 straipsnio 1 dalies d punktą sutartas procedūras ir jų vykdytojus.

Dėl plano atnaujinimų: trumpai aprašykite bandymus, atliktus nuo paskutinio plano priėmimo, ir svarbiausius rezultatus. Nurodykite, kokios priemonės priimtos atsižvelgiant į tų bandymų rezultatus.
